

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Л. Б. Поліщук

Читацький щоденник
(Сучасна зарубіжна література)

посібник

Умань – 2019

УДК 821.0(100)(075.8)

П50

Рецензенти:

Коваль Валентина Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Осіпчук Галина Валентинівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Поліщук Л. Б.

П50 **Читацький щоденник (Сучасна світова література) : посібник / Л. Б. Поліщук.** – Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. – 141 с.

Читацький щоденник підготовлено для студентів філологічного факультету. У підручнику представлено розробку читацького щоденника, яка допоможе майбутнім вчителям-філологам як на уроках сучасної світової літератури, так і в позакласній роботі.

УДК 821.0(100)(075.8)

Рекомендовано до друку вченою радою факультету української філології (протокол № 9 від 27 березня 2019 року).

©Л. Б. Поліщук, 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Як оформити читацький щоденник.....	6
«Код да В'інчі» Ден Браун.....	8
«Самотність у мережі» Януш Вишневський.....	14
«Ім'я троянди» Умберто Еко.....	17
«Маятник Фуко» Умберто Еко.....	19
«Хоз'арський словник» Мілорад Павич.....	26
«Дамаскин» Мілорад Павич.....	29
«Парфумер: Історія одного вбивці» Патрік Зюскінд.....	36
«Перевтілення» Франц Кафка.....	40
«Чума» Альбер Камю.....	47
«Володар мух» Вільям Голдінг.....	49
«Над зозулиним гніздом» Кен Кізі.....	54
«Джонатан Лівінгстон, мартин» Річард Бах.....	55
«Алхімік» Пауло Коельо.....	58
Generation «П» Віктор Пелевін.....	62
«Повість про пана Зоммера» Патрік Зюскінд.....	72
«Голубка» Патрік Зюскінд.....	77
«Безсмертя» Мілан Кундера.....	79
«Вероніка вирішує померти» Пауло Коельйо.....	80
«Диявол і сеньйора Прим» Пауло Коельйо.....	82
«Усе, що не було сказано» Марк Леві.....	86
«Здрастуй, смуток» Франсуаза Саган.....	87
«Маг» Джон Фаулз.....	89
«Дівчина з татуванням дракона» Стіг Ларссон.....	93
Харукі Муракамі.....	96
«Гаррі Поттер» Джоан Роулінг.....	100
«Володар перснів» Дж. Р. Р. Толкієн.....	106
«Скотоферма» Джордж Оруелл.....	111
Крилаті вислови.....	116
Словник літературознавчих термінів.....	118
Додатки.....	122

ВСТУП

Книжка, яку ти тримаєш у руках, запрошує до захоплюючої подорожі світовою літературою новітнього часу. Для цієї віртуальної подорожі «за кордон», до інших країн та континентів, інших національних традицій, що витворюють багатоголосий ансамбль світової культури, не потрібні візи та квитки.

Утім, подорож, у яку тебе кличе ця книжка, є переміщенням не лише у просторі, а й у часі. У ній ми спостерігатимемо за літературним процесом від кінця ХІХ ст., тобто від «нової драматургії» Г. Ібсена, що здійснила переворот у театрі, до кінця ХХ ст., тобто до оповідання М. Павича «Дамаскин», котре разом із іншими творами цього письменника намітило новий шлях розвитку літератури за доби мультимедійних технологій.

Центральне місце у посібнику посідає література ХХ – ХІ ст. – періоду, що увійшов до історії як століття світових війн та революцій, падіння начебто непорушних імперій і виникнення нових тоталітарних режимів, котрі заградували та вкрили колючим дротом величезні ділянки земної кулі. «Часом-вовкодавом» назвав його російський поет Осип Мандельштам, який загинув у таборах сталінського ГУЛАГу. То було століття, за яке людство пройшло шлях від п'яних сподівань на побудову «раю на землі» до утвердження кривавих диктатур, оплачених сотнями тисяч жертв, і неспокійного життя за умов тривалої «холодної війни». Водночас саме у ХХ ст. науково-технічна думка сягнула за всі мислимі обрії. Вона дослідила атом і «чорні діри» Всесвіту; втілила в дійсність мрії античного Ікара про політ та жульвернівського капітана Немо про підводні мандри.

Упродовж століття вона подолала майже неймовірну відстань від електричної лампочки до найскладніших комп'ютерних технологій; від полохливих аеропланів до стаціонарних космічних станцій; від незграбних танків Першої світової війни до компактної атомної бомби, що позначила кінець Другої; від відкриття гена до створення клону. Проте, здається, час ейфорійних пророцтв щодо безмежних можливостей науки також залишився в минулому столітті, адже нині найнагальнішою проблемою Путівник людства визнано стан навколишнього середовища, що його загрозливі зміни є зворотним боком того ж таки науково-технічного прогресу. Важкими були моральні уроки історії ХХ – ХІ ст.

Тому й література, у якій закарбувався цей вистражданий духовний досвід, часом випромінює трагізм надзвичайної сили. Отож обіцяна подорож буде нелегкою. І не лише через те, що час від часу подорожньому доведеться стикатися з виявами трагічного світобачення людини, яка, прагнучи до вершин «прекрасного та шаленого світу», пізнала такі безодні, котрі, напевне, й не снилися сучасникам «старого доброго» ХХ ст. Цю подорож суттєво ускладнює й нова художня мова, якою заговорили мистецтво та література. Унаслідок революцій, що відбулися в цей час у поезії, прозі та драматургії, літературний ландшафт зазнав докорінних змін. З'явилося безліч художніх творів із високою інтелектуальною надбудовою, насичених складною образністю, – таких собі текстів-«айсбергів», 7/8 значень яких сховано «під водою».

Оновилася й художня техніка: особливої популярності набули прийоми, спрямовані не на «відображення» митцем дійсності, а на створення ним свого, відмінного від цієї дійсності, самобутнього й неповторного світу. Світу, в якому звичайнісінький клерк перетворюється на величезну комаху, а янгол виявляється безпорадним стариганом із хворими крилами. Звичайно, така література вимагала й нового читача – здатного домислювати те, чого прямо не сказав автор, та готового в поті чола видобувати з підтексту приховані значення, розшифровувати примхливі образи й дивні сюжети.

Такий читач мав стати гідним співрозмовником автора й навіть «співтворцем» його твору. Одне слово, пропонована віртуальна подорож вимагає не так допитливості, як справжньої праці – інтелектуальної та духовної. Проте за всі труднощі вона обдарує тебе безцінними скарбами морального й естетичного досвіду, накопиченими людством у XX – XI ст. Ким би ти не став у майбутньому, цей духовно-інтелектуальний капітал залишиться з тобою і збагачуватиме твої уявлення про світ навколо та всередині тебе.

За весь період навчання в університеті студент-філолог прочитує велику кількість художніх творів, до змісту яких у майбутньому необхідно буде повертатися. Єдиний вихід у цьому випадку – вести читацький щоденник. Для цього варто завести загальний зошит, записи у якому розпочати вже на першому курсі та використовувати його й надалі. Записи можуть бути довільної форми. Можна завести реєстр прочитаних творів із посиланням на порядковий номер сторінки. Користуйтеся у записах різним чорнилом, виділяючи імена письменників, назви творів, назви розділів тощо. Бажано висловлювати власні судження про твір.

ЯК ОФОРМИТИ ЧИТАЦЬКИЙ ЩОДЕННИК

За весь період навчання в університеті студент-філолог прочитує велику кількість художніх творів, до змісту яких у майбутньому необхідно буде повертатися. Єдиний вихід у цьому випадку – вести читацький щоденник. Для цього варто завести загальний зошит, записи у якому розпочати вже на першому курсі та використовувати його й надалі. Записи можуть бути довільної форми. Можна завести реєстр прочитаних творів із посиланням на порядковий номер сторінки. Користуйтеся у записах різним чорнилом, виділяючи імена письменників, назви творів, назви розділів тощо. Бажано висловлювати власні судження про твір.

При написанні інформації про прочитану книгу, Ви можете дотримуватися наступного порядку:

- Спершу напишіть назву твору, Прізвище І.П. автора. Крім того Ви можете вказати біографію автора.
- Далі необхідно перерахувати основних героїв книги, дати їм коротку характеристику.
- Наступним пунктом йде виклад сюжету (наприклад, де і коли відбуваються події, в чому полягає конфлікт, коли він вирішується і т.д.)
- Потім опишіть один з вподобаних епізодів у книзі.
- У висновку Ви можете вказати додаткову інформацію про книгу (знайдену учнем в інших джерелах), «літературний багаж» (які інші твори цього автора вже читав учень), написати загальні особисті враження про книгу.

Наприклад. Трагедокомедія «Володимир» Феофана Прокоповича, написана 1705 року.

1. Пролог до слухачів, у якому автор закликає глядачів сприймати себе спадкоємцями князя Володимира, його віри і славетних справ.
2. I дія (протасис) оповідає про появу у Києві тіні князя Ярополка, яка була послана пеклом. Тінь Ярополка повідомляє верховному жерцю Перуна Жериволу про наміри князя Володимира прийняти християнство і позбутися язичницьких богів.
3. II дія (епістасис) розповідає, як язичницькі жреці Жеривол, Курояд і Піяр спрямовують пекельні сили на Володимира, щоб спокусити князя і завадити його духовному очищенню.
4. III дія (катастасис) змальовує душевні переживання Володимира перед прийняттям найважливішого в його житті рішення. Він ще вагається і звертається за порадою до синів – Бориса і Гліба, які радять князю дослухатися слів про християнство у грецького філософа.
5. IV дія (так само – катастасис) зображує сили зла, які спрямовані на злам духу Володимира, намагання їх примусити засумніватися у правильності прийняття князем рішення – ніби у світі вирішать, що він так чинить, бо боїться греків, а не через внутрішні переконання. Але Володимир виходить у цьому протистоянні переможцем.

6. V дія (катастрофа) оповідає, що прибічники князя воєводи Храбрій та Мечислав дискутують з язичницькими жрецьми, які вважають, що зміна релігії призведе до кінця світу. Піяр, Жеривол і Курояд помирають з голоду, бо не отримують жертвоприношення. Вісник повідомляє, що Володимир після похрещення взяв нове ім'я – Василій. Історія української літератури (Давня література) 131 Сам князь в останньому своєму монологі сповіщає про переваги християнства і закликає до знищення поганських ідолів.

7. В епілозі згадуються християнські справи гетьмана Мазепи. Хор апостола Андрія і ангелів пропонує щасливе майбуття Києва й усієї держави.